

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Природничо-географічний факультет
кафедра філософії

Назва навчальної дисципліни	Філософія
Викладач (-і)	Троїцька Олена Михайлівна
Профайл викладача (-ів)	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sektsiya-analitsyky-suspilnyh-protsesiv/sklad-i-kontakty/troyitska-olena-myhajlivna/
Контактний тел.	(097)2983276
E-mail:	philosophia_mdpu@ukr.net
Сторінка на сайті	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-filosofiyi/
Консультації	<i>Очні консультації:</i> 4 пара щопонеділка, ауд.94 <i>Он-лайн консультації:</i> http://www.dfn.mdpu.org.ua/user/view.php?id=2658&course=713

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна «Філософія» належить до базової частини гуманітарного, соціального та економічного циклу основної освітньої програми бакалаврату. У системі освіти філософія займає особливе місце – вона виявляє, систематизує і критично осмислює світоглядні компоненти. Щоб оволодіти філософськими знаннями, недостатньо завчити і запам'ятати окремі положення, їх треба усвідомити, перевірити й закріпити на практиці, логічно вирішуючи проблеми та завдання, які ставить перед людиною реальна дійсність.

2. МЕТА ТА ЦІЛІ КУРСУ

Формування світоглядної культури студентів, напрям їх діяльності на самостійний пошук істин і цінностей, якими вони могли б керуватися в своєму суспільному і особистому житті, на наполегливу і вдумливу працю по осмисленню реалістичної картини навколишньої дійсності і самопізнанню власного внутрішнього світу.

У результаті філософської підготовки бакалавр-юрист формує уявлення про загальну картину світобудови, про сутність, призначення і сенс життя людини, про різноманіття форм людського знання, про співвідношення раціонального й ірраціонального, віри і знання, про духовні цінності і їхнє значення в повсякденному житті людини; прийде до розуміння ролі філософії і науки в розвитку суспільства; усвідомить зміст взаємин природного, соціального і духовного в людині; зможе знайти культуру бачення проблемних ситуацій, зберігати почуття відповідальності за прийняті рішення; навчиться виражати й обґрунтовувати свою позицію ціннісного відношення до минулого, сьогодення і майбутнього.

3. ФОРМАТ КУРСУ

Очний (offline) у вигляді лекційних та семінарських занять.

Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ ім. Б.Хмельницького.

В межах курсу студенти проходять весь курс лекцій з відповідної дисципліни на практичних заняттях шляхом вирішення практичних задач отримують знання та вміння користуватися нормами цивільного законодавства на практиці.

4. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ КУРСОМ

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку

суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

5. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

6. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	Загальна к-сть годин
Лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	22
самостійна робота	48

7. ОЗНАКИ КУРСУ

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний\ вбірковий
2022	3	напр. – філологія	2	нормативний (Н)

8. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

9. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

10. СХЕМА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Тиждень год.	Тема заняття	Форма заняття	Література.*** Ресурси в інтернеті
блок I. ФІЛОСОФІЯ ТА ЇЇ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ТИПИ			
Тема I. Сутність філософії та її роль у суспільстві			
2	Філософія як наука й форма світогляду 1. Поняття філософії, її значення в системі вищої освіти. 2. Поняття світогляду, його структура, типи, функції. 3. Передумови виникнення філософії. 4. Предмет філософії та особливості філософського мислення	лекція	1. Філософія (ред. Ярошовенко В.І.). – К.: ЦУЛ, 2010 – 648 с. 2. Горський В.С., Кислюк К.В. Історія української філософії. - К.: Либідь, 2004 – 488с. 3. Пазенок В.С. Філософія. – К.: Академвидав, 2008 – 280 с.
2	Філософія як спосіб духовного самовизначення людини в світі	семінарське	1. Петрушенко В.Л. Філософія. - Львів: Магнолія плюс, 2006 – 508 с.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення філософії як об'єктивно необхідний процес розвитку суспільства. 2. Предмет філософії і коло її проблем. 3. Структура філософії як системи знань про взаємини людини й світу. 4. Основне питання філософії та методи його вирішення. 5. Місце і роль філософії у сучасному суспільному житті. 	заняття	<ol style="list-style-type: none"> 2. Подольська Є.А. Філософія. – К.: ЦНЛ, 2006 – 704 с. 3. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія. – К.: Академвидав, 2009 – 592 с. 4. Філософія (ред. Кремень В.Г.). - Хар.: Мрія, 2004 – 612 с.
2	<p>Філософія як особлива галузь знання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характерні риси філософського мислення. 2. Співвідношення філософії, релігії, науки та мистецтва. 	самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основи філософських знань. – К.: ЦУЛ, 2008 – 1028 с. 2. Аблеев С.Р. История мировой философии. – М.: Астрель, 2005 – 424 с. 3. Губар О.М. Філософія. – К.: ЦУЛ, 2007 – 416 с.
Тема 2. Філософія давніх цивілізацій			
2	<p>Філософія давніх цивілізацій</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості розвитку західного та східного типів цивілізацій, їх вплив на розвиток філософії. 2. Особливості й основні напрями релігійно-філософської думки Давньої Індії та Давнього Китаю. 3. Виникнення філософії в Давній Греції як теоретичної форми мислення. 4. Здобутки античних філософів та їх внесок у подальший розвиток філософії. 	лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петрушенко В.Л. Філософія. - Львів: Магнолія плюс, 2006 – 508 с. 2. Подольська Є.А. Філософія. – К.: ЦНЛ, 2006 – 704 с. 3. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія. – К.: Академвидав, 2009. – 592 с.
2	<p>Співвідношення філософії та мудрості в античній філософії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості, умови формування та етапи розвитку античної філософії. 2. Давньогрецька натурфілософія про першооснову світу. 3. Класичний період античної філософії: <ul style="list-style-type: none"> ➤ філософські вчення софістів; ➤ моральноетичне вчення Сократа; ➤ учення Платона про Ідеї; ➤ метафізика Арістотеля. 4. Філософія елліністичного та римського періодів: <ul style="list-style-type: none"> ➤ епікуреїзм: проблема свободи й щастя людини; ➤ скептицизм: криза античної раціональності; ➤ етика стоїцизму; ➤ філософія неоплатонізму. 	семінарське заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія (ред. Кремень В.Г.). - Хар.: Мрія, 2004 – 612 с. 2. Спіркин А.Г. Философия. - М.: Гардарики, 2004 – 736 с. 3. Філософія (ред. Надольний І.Ф.). - К.: Вікар, 2008 – 534 с. 4. Касьян В.І. Філософія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів. – К.: Знання, 2008 - 347 с.

	5. Історичне значення античної філософії.		
2	Філософія Давнього Сходу 1. Формування філософії як нового типу світогляду. 2. Філософія Давньої Індії: <ul style="list-style-type: none"> ➤ взаємозв'язок ідей світобудови, суспільного устрою та належного індивідуального буття у ведичній традиції; ➤ ортодоксальні школи індійської філософії. 3. Філософія Давнього Китаю: <ul style="list-style-type: none"> ➤ даосизм: учення про єдність природи та людини; ➤ конфуціанство: учення про «благородного мужа»; ➤ Мо-цзи та моїзм про державний устрій та управління державою. 	самостійна робота	1. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К.: Книга, 2005 - 528 с. 2. Мир философии: Книга для чтения, в 2-х частях. - М.: Политиздат, 1991 - 672/624с. 3. Нижников С.А. История философии. – М.: Экзамен, 2004 – 256с. 4. Пазенок В.С. Філософія. – К.: Академвидав, 2008 – 280 с.
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження			
2	Філософія Середньовіччя та Відродження 1. Зміна світоглядних орієнтирів як передумова формування філософії Середньовіччя. 2. Загальна характеристика філософії Середньовіччя, основні етапи її розвитку. 3. Основні напрями середньовічної філософії. 4. Загальна характеристика й світоглядні основи епохи Відродження. 5. Особливості ренесансного типу філософського та наукового мислення. 6. Реформація та її ідеї.	лекція	1. Подольська Є.А. Філософія. – К.: ЦУЛ, 2006 - 704 с. 2. Всемирная философия. XX век. – Минск: Харвест, 2004 – 832с. 3. Вступ до філософії (ред.. Нікітін Л.М.). К.: ЦУЛ, 2008 – 256 с. 4. Габріелян О.А., Кальной І.І., Цветков О.П. Філософія історії. – К.:Академвидав, 2010 – 216 с.
	Особливості та головні риси філософії Середньовіччя та Ренесансу 1. Теоцентризм – основний принцип світорозуміння в епоху Середньовіччя. 2. Проблема співвіднесення віри й розуму у філософії патристики. 3. Схоластика: загальна характеристика й основні етапи розвитку. Полеміка реалістів та номіналістів. 4. Відродження як своєрідний синтез Античності та Середньовіччя. Антропоцентризм і гуманізм: <ul style="list-style-type: none"> ➤ гуманісти епохи Відродження про місце людини у світі і свободу її волі (Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарка, Джованні Бокаччо); ➤ неоплатонівський період (Микола Кузанський, Лоренцо Валла, Піко делла Мірандола); ➤ натурфілософія епохи Відродження (Леонардо да Вінчі, Микола Коперник, Галілео Галілей, Джордано Бруно); ➤ соціально-економічний ідеал епохи Відродження (Томасо 	семінарське заняття	1. Гусев В.Т. Вступ до метафізики. – К.: Либідь, 2004 – 488с. 2. Основи філософських знань. – К.: ЦУЛ, 2008 – 1028 с. 3. Петрушенко В.Л. Філософія. - Львів: Магнолія плюс, 2006 – 508 с. 4. Всемирная философия. XX век. – Минск: Харвест, 2004 – 832с. 5. Вступ до філософії (ред.. Нікітін Л.М.). К.: ЦУЛ, 2008 – 256 с.

	Кампанелі, Томас Мор, Ніколо Макіавеллі).		
	Проблема людини у філософії Середньовіччя та Відродження 1. Августина Аврелій про моральне самовдосконалення людини. 2. Проблема сутності й існування у філософії Фоми Аквінського. 3. Ренесансний культ краси, творчості, любові та гідності людини.	самостійна робота	1. Габрієлян О.А., Кальной І.І., Цветков О.П. Філософія історії. – К.: Академвидав, 2010 – 216 2. Вступ до філософії (ред. Нікітін Л.М.). К.: ЦУЛ, 2008 – 256 с.
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва			
2	Філософія Нового часу та Просвітництва 1. Історичні передумови появи філософії Нового часу та її загальна спрямованість. 2. Соціокультурні й соціально-економічні передумови формування цінностей епохи Просвітництва. 3. Німецька класична філософія: єдність та багатоманіття форм.	лекція	1. Філософія: Кредитно-модульний курс. – К.: ЦУЛ, 2009 – 456 с. 2. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія. – К.: ЦУЛ, 2009 - 272 с. 3. Философский словарь. К.: АСК, 2006 – 1056с.
2	Проблеми, пошуки та досягнення філософії Нового часу та Просвітництва 1. Соціокультурний контекст світоглядного повороту XVI – XVII століть. 2. Філософія Нового часу: основні тенденції та особливості розвитку: ➤ емпіризм та раціоналізм в теорії пізнання; ➤ проблема субстанції і варіанти її вирішення; ➤ механічний матеріалізм Т. Гоббса; ➤ суб'єктивно-ідеалістичний сенсуалізм. 3. Вільнодумство й раціоналізм епохи Просвітництва: ➤ критика релігії у працях французьких просвітителів; ➤ соціально-антропологічні шукання просвітителів; ➤ вчення про природне право й суспільний договір; ➤ французький матеріалізм XVIII століття і його внесок у розвиток філософії. 4. Німецька класична філософія: ➤ морально-практична філософія І. Канта; ➤ об'єктивний ідеалізм і діалектика Г. Гегеля; ➤ антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.	семінарське заняття	1. Касьян В.І. Філософія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів. – К.: Знання, 2008 - 347 с. 2. Степин В.А.. Учебно-методическое пособие по курсу «Философия». – Мелитополь: ИПЦ «Люкс», 2012 – 200 с. 3. Звездкина Э.Ф., Егоров В.Ф. Теория философии. – М.: Эксмо, 2004 – 448с. 4. Подольска Є.А., Подольска Т.В. Філософія: 100 питань – 100 відповідей. – К.: ІНКОС, 2008 - 352 с.
2	Філософія марксизму 1. Передумови формування та теоретичні джерела філософії марксизму. 2. Матеріалізм і діалектика як основні принципи марксистської філософії. 3. Теорія суспільного договору у контексті філософії марксизму.	самостійна робота	1.Хрестоматія по западній філософії. М.: Астрель, 2003 – 800с. 2. Філософія: Світ людини (ред. Табачковський В.Г.). – К.: Либідь,

			2004 – 432 с. 3. Подольська Є.А., Подольська Т.В. Філософія: 100 питань – 100 відповідей. – К.: ІНКОС, 2008 - 352 с.
Тема 5. Західна філософія ХІХ – ХХ століть			
лекція	Некласична філософія ХІХ – початку ХХ століть 1. Класичний та некласичний типи філософствування. 2. Загальна оцінка і відмінні риси сучасної філософії, етапи її становлення. 3. Ірраціоналізм А. Шопенгауера та С. К'єркегора 4. Позитивізм і неопозитивізм. 5. «Філософія життя» Ф. Ніцше. 6. Тенденції розвитку сучасної філософії.	Опрацювати матеріали лекції	1. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: Проблема людини. – К.: ЦНЛ, 2006 – 296с. 2. Рассел Б. История западной философии. - М.: АСТ, 2010 – 831 с. 3. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія. – К.: ЦУЛ, 2009 - 272 с. 4. Філософія (ред. Кремень В.Г.). - Хар.: Мрія, 2004 – 612 с.
2	Західна некласична філософія: основні напрями та школи 1. Соціокультурні особливості ХХ століття та місце і значення філософії. 2. Сцієнтистські напрями у західній філософії ХХ століття (позитивізм, постпозитивізм, неопозитивізм, прагматизм, структуралізм). 3. Антропологічні напрями у філософії ХХ століття (екзистенціалізм, філософська антропологія, персоналізм, фрейдизм, неофрейдизм). 4. Культурологічні та історіософські напрями у філософії ХХ століття. 5. Основні напрями релігійної філософії ХХ століття. 6. Ситуація Постмодерну у філософії.	семінарське заняття	1. Філософія (ред. Надольний І.Ф.). - К.: Вікар, 2008 – 534 с. 2. Губар О.М. Філософія. – К.: ЦУЛ, 2007 – 416 с. 3. Основи філософських знань. – К.: ЦУЛ, 2008 – 1028 с. 4. Петрушенко В.Л. Філософія. - Львів: Магнолія плюс, 2006 – 508 с.
2	Тенденції розвитку сучасної філософії 1. Філософський посмодерн: вихідні ідеї та їх оцінки. 2. Філософія та соціальні процеси у сучасному українському суспільстві.	самостійна робота	1. Пазенок В.С. Філософія. – К.: Академвидав, 2008 – 280 с. 2. Мир философии: Книга для чтения, в 2-х частях. - М.: Политиздат, 1991 - 672/624с. 3. Нижников С.А. История философии. – М.: Экзамен, 2004 – 256с. 19.
Тема 6. Історія філософської думки в Україні			
2	Українська філософія у контексті світової культури 1. Витоки та передумови виникнення української філософії. 2. Філософія Києво-руської доби.	лекція	1. Історія філософії : Підручник для вузів / В. Г. Кремень, В. С. Афанасенко, В. І. Волович, М. І. Горлач. – 2-ге вид., перероб. та доп. –

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Філософія українського відродження та Барокко (К. Сакович, І. Гізель, Т. Прокопович, Г. Щербацький). 4. Філософія Г. Сковороди. 5. Філософія Просвітництва й Романтизму в Україні (О. Новицький, Т. Шевченко, П. Юркевич). 6. Поява професійної філософії в Україні. 7. Основні напрямки у філософській думці України ХХ ст. 		<p>Х. : Прапор, 2003. – 767 с.</p> <p>2. Горський В. С. Історія української філософії : Підручник для вузів / Вілен Сергійович Горський, Костянтин Володимирович Кислюк. – К. : Либідь, 2004. – 486 с.</p> <p>3. Данільян О. Г. Основи філософії : Навчальний посібник для вузів / Олег Геннадійович Данільян, Володимир Максимович Тараненко. – Х. : Право, 2003. – 351 с.</p>
2	<p>Національні особливості вітчизняної філософії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні риси українського світоглядного менталітету та особливості української філософії. 2. Особливості формування філософської думки в культурі Київської Русі 3. Світоглядні орієнтири Острозьких просвітників. 4. Становлення філософії українського духу у Києво-Могилянській академії. 5. Гуманістична філософія Г.С. Сковороди. 6. Університетська філософія в Україні ХІХ століття. 7. Особливості розвитку української філософії ХХ століття. 	семінарське заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горський В. С. Історія української філософії. Курс лекцій : Навчальний посібник для вузів / Вілен Сергійович Горський. – 3-е вид. – К. : Наукова думка, 1997. – 286 с. 2. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : Підручник / Василь Григорович Кремень, Володимир Васильович Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 525 с. 3. Петрушенко В. Л. Філософія : Навч. посібник для вузів / Віктор Леонтійович Петрушенко. – К. : Каравела ; Львів : Новий Світ, 2001. – 444 с.
2	<p>Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль громадсько-політичних рухів у поширенні філософських ідей в Україні. 2. Філософсько-світоглядні ідеї представників української літератури ХІХ століття. 	самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горський В. С. Історія української філософії : Підручник для вузів / Вілен Сергійович Горський, Костянтин Володимирович Кислюк. – К. : Либідь, 2004. – 486 с. 2. Данільян О. Г. Основи філософії : Навчальний посібник для вузів / Олег Геннадійович Данільян, Володимир Максимович Тараненко. – Х. : Право, 2003. – 351 с. 3. Філософія (ред. Надольний І.Ф.). - К.: Вікар, 2008 – 534 с.

блок 2. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ			
Тема 7. Онтологія			
2	Філософське розуміння світу 1. Світ як єдність об'єктивного та суб'єктивного. 2. Дофілософське розуміння світу. 3. Розвиток наукових уявлень про світ та його будову. 4. Сучасні наукові уявлення про принципи організації світу. 5. Проблема першоначал світу (монізм, дуалізм, плюралізм). 6. Матеріалізм та ідеалізм як теоретичні напрями філософії щодо інтерпритації світу.	лекція	1. Рассел Б. История западной философии. - М.: АСТ, 2010 – 831 с. 2. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. История философии: Проблема людини. – К.: ЦНЛ, 2006 – 296с. 3. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія. – К.: ЦУЛ, 2009 - 272 с. 4. Філософія (ред. Кремень В.Г.). - Хар.: Мрія, 2004 – 612 с.
2	Буття як філософська проблема 1. Буття як філософська категорія. 2. Основні форми й способи існування буття. 3. Становлення й еволюція уявлень про матерію. 4. Сучасна наука про матеріальну єдність світу і його багатоманітності 5. Атрибути матерії: ➤ рух як спосіб існування матерії; ➤ простір і час як форми існування матерії; ➤ відображення як універсальна якість матерії.	семінарське заняття	1. Вступ до філософії (ред.. Нікітін Л.М.). К.: ЦУЛ, 2008 – 256 с. 2. Гусев В.Т. Вступ до метафізики. – К.: Либідь, 2004 – 488с. 3. Основи філософських знань. – К.: ЦУЛ, 2008 – 1028 с. 4. Петрушенко В.Л. Філософія. - Львів: Магнолія плюс, 2006 – 508 с. 5. Всемирная философия. XX век. – Минск: Харвест, 2004 – 832с.
2	Проблема єдності світу у контексті сучасної науки 1. Рух як онтологічна категорія, його основні якості. 2. Проблема класифікації форм та рівнів руху матерії. 3. Поняття просторово-часового континууму і його якості.	самостійна робота	1. Нижников С.А. История философии. – М.: Экзамен, 2004 – 256с. 2. Пазенок В.С. Філософія. – К.: Академвидав, 2008 – 280 с. 3.. Мир философии: Книга для чтения, в 2-х частях. - М.: Политиздат, 1991 - 672/624с. 4. . Філософія : Навч.посібник для вузів / Іван Федотович Надольний, Віктор Петрович Андрущенко, Іван Васильович Бойченко інш. – К. : ВІКАР, 1997. – 583 с.
Тема 8. Свідомість як відображення буття			
2	Свідомість в структурі буття	лекція	1. Історія філософії : Підручник для

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Свідомість як предмет філософського аналізу. 2. Основні теорії походження свідомості. 3. Ідеальне й матеріальне в свідомості. 4. Творча сутність свідомості. 5. Суспільна та індивідуальна свідомість. 		<p>вузів / В. Г. Кремень, В. С. Афанасенко, В. І. Волович, М. І. Горлач. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х. : Прапор, 2003. – 767 с.</p> <p>2. Введение в философию : Учеб. пособие для вузов / Авт. колл.: Фролов И. Т. и др. ; 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Республика, 2003. – 623 с.</p> <p>3. Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. От Возрождения до Канта / В переводе и под редакцией С. А. Мальцевой. – С-Петербург : «Пневма», 2002. – 880 с.</p>
2	<p>Соціальна сутність свідомості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема свідомості в історії філософії. 2. Свідомість як вища форма відображення. 3. Механізми формування свідомості. 4. Соціальна обумовленість і сутність людської свідомості. 5. Свідомість і мовна діяльність людини. 6. Форми та рівні суспільної свідомості. 7. Проблема несвідомого. 	семінарське заняття	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ермакова Е. Е. Философия : Учебник для вузов / Евгения Евгеньевна Ермакова. – М. : Высшая школа, 2000. – 271 с. 2. Канке В. А. Философия. Исторический и систематический курс : Учеб. для вузов / В. А. Канке, 2000. 3. Основи філософських знань. – К.: ЦУЛ, 2008 – 1028 с.
самостійна робота	<p>Структурні компоненти свідомості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Свідомість, самосвідомість, несвідоме: природні і культурні детермінанти. 	Підготувати повідомлення, презентацію, есе	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тейчман Д., Эванс К. Философия (кембриджский учебник) / Дженни Тейчман, Кэтрин Эванс, 2005. – 101 с. – Режим доступа: http://www.lib.ua-ru.net/content/7249.html. 2. Філософія : Курс лекцій / І. В. Бичко, Ю. В. Осічнюк, В. Г. Табачковський. – К. : Либідь, 1991. – 455 с. 3. Філософія : Навч. посібник для вузів / Іван Федотович Надольний, Віктор Петрович Андрущенко, Іван Васильович Бойченко інш. – К. : ВІКАР, 1997. – 583 с.

Тема 9. Гносеологія			
лекція	Основні принципи теорії пізнання <ol style="list-style-type: none"> 1. Пізнання як предмет філософського аналізу. 2. Природа і призначення процесу пізнання. 3. Пізнання як відображення. Суб'єкт і об'єкт пізнання. 4. Єдність чуттєвого й раціонального в пізнанні. 5. Основні принципи пізнавальної діяльності 6. Поняття істини, її види, шляхи досягнення. 7. Практика як основа і рушійна сила пізнання. 	Опрацювати матеріали лекції	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тейчман Д., Эванс К. Философия (кембриджский учебник) / Дженни Тейчман, Кэтрин Эванс, 2005. – 101 с. – Режим доступа: http://www.lib.ua-ru.net/content/7249.html. 2. Філософія : Курс лекцій / І. В. Бичко, Ю. В. Осічнюк, В. Г. Табачковський. – К. : Либідь, 1991. – 455 с. 3. Філософія : Навч. посібник для вузів / Іван Федотович Надольний, Віктор Петрович Андрущенко, Іван Васильович Бойченко інш. – К. : ВІКАР, 1997. – 583 с.
семінарське заняття	Пізнання як складний і суперечливий процес відображення <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософські концепції пізнання. 2. Людини як суб'єкта пізнання. Різноманіття форм пізнання, їх можливості та межі. 3. Рівні пізнавальної діяльності людини 4. Творчість та інтуїція у процесі пізнання. 5. Специфіка наукового пізнання 6. Поняття методу та методології наукового дослідження. 7. Істина як процес і результат: її характеристики та критерій. 	Виконати завдання за практикумом	<ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія : Курс лекцій / І. В. Бичко, Ю. В. Осічнюк, В. Г. Табачковський. – К. : Либідь, 1991. – 455 с. 2. Сухина В. Ф. Практикум по философии : Учеб. пособие для вузов / Сухина Валентина, Кислюк Константин. – 2-ге изд., перераб. и доп. – Х. : Фолио, 2001. – 430 с. 3. Тейчман Д., Эванс К. Философия (кембриджский учебник) / Дженни Тейчман, Кэтрин Эванс, 2005. – 101 с. – Режим доступа: http://www.lib.ua-ru.net/content/7249.html.
2	Філософські проблеми науки та техніки <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття науки. 2. Проблеми класифікації наук. 3. Техніка: закономірності її розвитку й роль у суспільстві. 	самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Радугин А. А. Философия: курс лекций / Алексей Алексеевич Радугин. – 2-ге изд., перераб. и доп. – М. : Центр, 1997. – 269 с. 2. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : Підручник / Василь Григорович Кремень, Володимир Васильович Ільїн. – К. :

			Книга, 2005. – 525 с. 3. Петрушенко В. Л. Філософія : Навч. посібник для вузів / Віктор Леонтійович Петрушенко. – К. : Каравела ; Львів : Новий Світ, 2001. – 444 с.
Тема 10. Філософська антропологія			
2	Філософська антропологія про сутність і призначення людини 1. Філософська концепція людини як основа науки про людину. 2. Історико-філософський огляд проблеми людини. 3. Проблема соціального, біологічного та духовного в людині. 4. Філософські концепції сенсу життя.	лекція	1. Данільян О. Г. Основи філософії : Навчальний посібник для вузів / Олег Геннадійович Данільян, Володимир Максимович Тараненко. – Х. : Право, 2003. – 351 с. 2. Горський В. С. Історія української філософії : Підручник для вузів / Вілен Сергійович Горський, Костянтин Володимирович Кислюк. – К. : Либідь, 2004. – 486 с. 3. Історія філософії : Підручник для вузів / В. Г. Кремень, В. С. Афанасенко, В. І. Волович, М. І. Горлач. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х. : Прапор, 2003. – 767 с.
2	Людина у філософському вимірі 1. Проблема людини в історії філософії. 2. Особистісний вимір людини. Поняття «індивід», «індивідуальність», «особистість» у філософському вимірі. 3. Філософські концепції антропосоціогенезу. 4. Людина як біопсихосоціальна істота. 5. Специфіка людського буття. 6. Сенс життя і проблема існування людини.	семінарське заняття	1. Історія філософії : Підручник для вузів / В. Г. Кремень, В. С. Афанасенко, В. І. Волович, М. І. Горлач. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х. : Прапор, 2003. – 767 с. 2. Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. От Возрождения до Канта / В переводе и под редакцией С. А. Мальцевой. – С-Петербург : «Пневма», 2002. – 880 с. 3. Звездкина Э.Ф., Егоров В.Ф. Теория философии. – М.: Эксмо, 2004 – 448с. 4. Подольска Є.А., Подольска Т.В. Філософія: 100 питань – 100

			відповідей. – К.: ІНКОС, 2008 - 352 с.
2	Цінність як спосіб освоєння світу людиною 1. Поняття цінностей та їх соціальна природа. 2. Класифікація цінностей. 3. Життя людини як цінність в історико-філософському вченні. 4. Актуальні проблеми життя як цінності в українському суспільстві.	самостійна робота	1. Данільян О. Г. Основи філософії : Навчальний посібник для вузів / Олег Геннадійович Данільян, Володимир Максимович Тараненко. – Х. : Право, 2003. – 351 с. 2. Ермакова Е. Е. Філософія : Учебник для вузов / Евгения Евгеньевна Ермакова. – М. : Высшая школа, 2000. – 271 с. 3. Канке В. А. Філософія. Исторический и систематический курс : Учеб. для вузов / В. А. Канке, 2000.
Тема 11. Соціальна філософія			
2	Проблеми соціальної філософії 1. Суспільство як предмет вивчення філософії. 2. Матеріалістичний та ідеалістичний підходи до розуміння суспільства. 3. Закони суспільства, їх характер і особливості. 4. Рушійні сили й суб'єкти історичного процесу. 5. Суспільний прогрес, його критерії, типи й напрями розвитку.	лекція	1. Горський В. С. Історія української філософії. Курс лекцій : Навчальний посібник для вузів / Вілен Сергійович Горський. – 3-е вид. – К. : Наукова думка, 1997. – 286 с. 2. Данільян О. Г. Основи філософії : Навчальний посібник для вузів / Олег Геннадійович Данільян, Володимир Максимович Тараненко. – Х. : Право, 2003. – 351 с. 3. Ермакова Е. Е. Філософія : Учебник для вузов / Евгения Евгеньевна Ермакова. – М. : Высшая школа, 2000. – 271 с.
2	Суспільство й історія як проблеми філософії 1. Суспільство як спосіб буття людства. 2. Суспільство як система. Основні сфери суспільного життя та способи їх організації. 3. Філософські моделі соціальної реальності: <ul style="list-style-type: none"> ➤ ідеалістичні підходи до аналізу суспільства; ➤ розуміння характеру суспільного життя в історичному матеріалізмі; ➤ натуралістичні та органістичні концепції історичного процесу. 	семінарське заняття	1. Социальная философия : Учебник / В. П. Андрущенко, Н. И. Горлач, В. С. Афанасенко, В. И. Волович. – К.; Х. : Единорог, 2002. – 735 с. 2. Спиркин А. Філософія : Учебник для вузов / Спиркин Александр Георгиевич. – М. : Гардарики, 2002. – 368 с. 3. Сухина В. Ф. Практикум по

	4. Формацийний і цивілізаційний підходи до розуміння суспільного розвитку. 5. Суспільний розвиток. Прогрес і регрес. Еволюція і революція. 6. «Криза сучасної цивілізації» і альтернативні проекти майбутнього		філософії : Учеб. пособие для вузов / Сухина Валентина, Кислюк Константин. – 2-ге изд., перераб. и доп. – Х. : Фолио, 2001. – 430 с.
2	Духовне життя суспільства 1. Природа, сутність та структура духовного життя суспільства. 2. Духовне життя з позиції релігії, мистецтва, культури, філософії та науки. 3. Сутність та структура «духовного світу індивіда» та його взаємозв'язок із духовним життям суспільства. 4. Зв'язок духовного життя людини та суспільства.	самостійна робота	1. Хрестоматия по философии : учебное пособие / А. А. Радугин, В. И. Авдеев, И. М. Бочарова. – М. : Центр, 1998. – 429 с. 2. Чанышев А. Н. Курс лекций по древней и средневековой философии : Учебное пособие для студентов филос. фак. ун-тов и учеб. для студентов и аспирантов вузов по курсу «История философии» / Арсений Николаевич Чанышев. – М. : Высшая школа, 1991. – 512 с.

7. Рекомендована література/ Інформаційні ресурси в інтернеті.

1. Історія філософії : Підручник для вузів / В. Г. Кремень, В. С. Афанасенко, В. І. Волович, М. І. Горлач. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х. : Прапор, 2003. – 767 с.
2. Антисери Д., Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. От Возрождения до Канта / В переводе и под редакцией С. А. Мальцевой. – С-Петербург : «Пневма», 2002. – 880 с.
3. Введение в философию : Учеб. пособие для вузов / Авт. колл.: Фролов И. Т. и др. ; 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Республика, 2003. – 623 с.
4. Введение в философию ; в 2 ч. – Ч. 1 : учебник для вузов / И.Т. Фролов, С.Э. Араб-Оглы, Г.С. Арефьева, др. – М. : Политиздат, 1990. – 367 с.
5. Горський В. С. Історія української філософії : Підручник для вузів / Вілен Сергійович Горський, Костянтин Володимирович Кислюк. – К. : Либідь, 2004. – 486 с.
6. Горський В. С. Історія української філософії. Курс лекцій : Навчальний посібник для вузів / Вілен Сергійович Горський. – 3-е вид. – К. : Наукова думка, 1997. – 286 с.
7. Данільян О. Г. Основи філософії : Навчальний посібник для вузів / Олег Геннадійович Данільян, Володимир Максимович Тараненко. – Х. : Право, 2003. – 351 с.
8. Ермакова Е. Е. Философия : Учебник для вузов / Евгения Евгеньевна Ермакова. – М. : Высшая школа, 2000. – 271 с.
9. Канке В. А. Философия. Исторический и систематический курс : Учеб. для вузов / В. А. Канке, 2000.

10. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : Підручник / Василь Григорович Кремень, Володимир Васильович Ільїн. – К. : Книга, 2005. – 525 с.
11. Петрушенко В. Л. Філософія : Навч. посібник для вузів / Віктор Леонтійович Петрушенко. – К. : Каравела ; Львів : Новий Світ, 2001. – 444 с.
12. Радугин А. А. Філософія: курс лекцій / Алексей Алексеевич Радугин. – 2-ге изд., перераб. и доп. – М. : Центр, 1997. – 269 с.
13. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки : підручник для вузів / Едуард Павлович Семенюк, Володимир Петрович Мельник. – Львів : Світ, 2006. – 151 с.
14. Скирбекк Г. История философии : Учеб. пособие для вузов / Скирбекк Гуннар, Гилье Нилс. – М. : ВЛАДОС, 2000. – 799 с.
15. Социальная философия : Учебник / В. П. Андрущенко, Н. И. Горлач, В. С. Афанасенко, В. И. Волович. – К.; Х. : Единорог, 2002. – 735 с.
16. Спиркин А. Філософія : Учебник для вузов / Спиркин Александр Георгиевич. – М. : Гардарики, 2002. – 368 с.
17. Сухина В. Ф. Практикум по философии : Учеб. пособие для вузов / Сухина Валентина, Кислюк Константин. – 2-ге изд., перераб. и доп. – Х. : Фолио, 2001. – 430 с.
18. Тейчман Д., Эванс К. Філософія (кембриджский учебник) / Дженни Тейчман, Кэтрин Эванс, 2005. – 101 с. – Режим доступа: <http://www.lib.ua-gu.net/content/7249.html>.
19. Філософія : Курс лекцій / І. В. Бичко, Ю. В. Осічнюк, В. Г. Табачковський. – К. : Либідь, 1991. – 455 с.
20. Філософія : Навч. посібник для вузів / Іван Федотович Надольний, Віктор Петрович Андрущенко, Іван Васильович Бойченко інш. – К. : ВІКАР, 1997. – 583 с.
21. Хрестоматия по философии : учебное пособие / А. А. Радугин, В. И. Авдеев, И. М. Бочарова. – М. : Центр, 1998. – 429 с.
22. Чанышев А. Н. Курс лекций по древней и средневековой философии : Учебное пособие для студентов филос. фак. ун-тов и учеб. для студентов и аспирантов вузов по курсу «История философии» / Арсений Николаевич Чанышев. – М. : Высшая школа, 1991. – 512 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.philosophy.ua> – сайт Українського філософського фонду.
2. <http://www.psylib.kiev.ua> – електронна бібліотека «psylib» (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.).
3. <http://www.svichado.com> – сайт видавництва «Свічадо» (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.).
4. <http://religstudies.org.ua/main.php> – сайт «Релігієзнавство в Україні» Української асоціації релігієзнавців.
5. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html> – електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
6. <http://www.socd.univ.kiev.ua/PUBLICAT/index.phtml> – бібліотека соціологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
7. <http://www.ji.lviv.ua/index.htm> – інтернет-версія культурологічного часопису «Ї».
8. <http://litopys.org.ua> – сайт «Ізборник»: історія України IX–XVIII ст.: першоджерела та інтерпретації (електронна бібліотека давньої української літератури та розвідок з політології).

9. <http://dialogs.org.ua/ua/> – «Діалог.UA» (інформаційний ресурс, орієнтований на суспільний діалог з проблем стратегії розвитку України, стимулюванні дискусій, які б допомогли віднайти шляхи до встановлення соціально-політичного консенсусу щодо образу майбутнього країни, її місця та місії у світі.

7. **Система оцінювання та вимоги** *(Посилання на положення)*

<https://mdpu.org.ua/new/uk/navchalna-djalnst/nformacija-navchalnogo-vddlu/2450.html>